

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д-р Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова,
Университет за национално и световно стопанство (УНСС),
катедра “Финанси”, Финансово-счетоводен факултет**

**на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘професор’
на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ)**

по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.8 Икономика

научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“.

В конкурса за ‘професор’, обявен в Държавен вестник, бр. 5 от 17.01.2025 г. и в интернет-страницата на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ), като кандидат участва гост-професор д-р Андрей Боянов Захариев от ВУЗФ – София.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Представените от гост-професор д-р Андрей Захариев материали на електронен носител са в съответствие с Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във ВУЗФ включват:

1. Автобиография по европейски формат;
2. Копие на дипломата за притежаваната образователна и научна степен „доктор” или научна степен „доктор на науките”;
3. Документ за заеманата академичната длъжност „доцент”;
4. Монографичен труд с резюме;
5. Списък на публикациите след заемането на академичната длъжност „доцент” или защитата на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ и екземпляри от тях;
6. Резюмета на български и английски език на публикациите след заемането на академичната длъжност „доцент” или защитата на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“;
7. Медицинско свидетелство;
8. Свидетелство за съдимост;

9. Удостоверение за изисквания се стаж по чл. 33, ал. 1, т. 2;
10. Разделителни протоколи за съвместните публикации, ако има такива;
11. Доказателства за ръководство на докторанти;
12. Доказателства за ръководство на научни проекти и други изследователски задачи;
13. Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“;
14. Справка за оригиналните научни приноси в трудовете и за цитиранията (без автоцитиранията).

Кандидатът гост-професор д-р Андрей Захариев е приложил общо 42 (четиридесет и два) научни труда, сред които 2 (две) монографии, 1 (една) глава от колективна монография, 5 (учебника) и 1 (едно) учебно пособие, както и 33 статии, студии и научни доклади. Представени са и документи за 26 (двадесет и шест) научни проекти (ръководство и участие, национални и международни), справки за цитирания и рецензии, разпределени по показатели, както следва: 12 (дванадесет) цитирания в SCOPUS, 17 (седемнадесет) рецензии в SCOPUS в научни списания на издателство MDPI, 4 (четири) цитирания в монографии и 211 (двеста и единадесет) цитирания в нерелефирани списания с научно рецензиране.

Приложена е справка за научно ръководство на 17 защитили докторанти, всичките вписани в НАЦИД, вкл. един с достигната академична длъжност „доцент“ във ВУЗФ в съответен период.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Гост-професор д-р Андрей Захариев завършва висше образование с магистърска степен през 1994 г. Защитава докторска дисертация на тема "Финансово управление на човешките ресурси" през 1999 г. Академичната си кариера на преподавател започва през 1995 (като хон. асистент) и до 2024 г. заема академичните длъжности „доцент“ от 2001 г. и „професор“ от 2012 г. с научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“. Избран е на административни позиции в СА „Д. А. Ценов“ – координатор и директор на център за дистанционно обучение, зам.-ректор по обучението на магистри и докторанти, заместник-председател на Общо събрание, ръководител катедра „Финанси и кредит“ и декан на факултет „Финанси“. Ръководил е магистърски програми „Финансов мениджмънт“ и „Международен финансов мениджмънт“ (на английски език за двойна диплома). Автор е на научни изследвания и учебни курсове по „Международни финанси“, „Финансов анализ с MS Excel“, „Финансова теория“, „Въведение във финансите“, „Управление на дълга“, „Управление на капиталите във фирмата“, „Финансово управление на човешките ресурси“, „Управление на

общинските бюджети“, „Техники за проектно финансиране“, „Финансова аналитика“, „Валутни и валутни сделки“ и др. Бил е главен редактор на научни списания „Народностопански архив“, „Диалог“, „Алманах научни изследвания на докторанти“ и др. Ръководил е проекти по Еразъм+ KA220-NED. Специализирал е и реализирал мобилности в университети във Великобритания, Гърция, Украйна, Русия, Мароко, Испания, Сърбия, Турция, Румъния, Литва и др. Автор е на 276 регистрирани в НАЦИД публикации. Оценен е с индекс на Хирш 5 в SCOPUS и индекс на Хирш 3 в Web of Science. От ноември 2024 г. гост-професор д-р Андрей Захариев е част от колектива на ВУЗФ като преподава по академичните курсове „Основи на финансите и икономически теории“ и „Финансов риск мениджмънт“.

Преподавателската дейност и академичната профилираност на кандидата напълно съответстват на конкурса като научна специалност и академична длъжност.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Кандидатът представя справки и свидетелства за учебна, преподавателска и административна дейност, която отговаря на изискванията на закона и на правилника на ВУЗФ. Приемам справката за научните приноси изцяло във формулирания от кандидата вид и изведени пет основни научни направления:

Първо. Национални изследвания в две времеви точки (2012 и 2025 г.) и два периода (2007-2011 г. и 2020-2024 г.) върху фискалната децентрализация в България и укрепването на инвестиционния капацитет на общините. Усъвършенстване на техниките за финансов мениджмънт на българските общини и проектно финансиране.

Второ. Теоретико-емпирични изследвания и доразвития в областта на човешкия капитал, дигитализацията, корпоративната социална отговорност, здравеопазването и финансовото управление на човешките ресурси в българския банков, финансов и осигурителен сектор.

Трето. Методически, регулаторни и дидактически обогатявания в областта на качеството на висшето образование по финанси и икономика, развитието на многоезиково учебно съдържание, електронното и дистанционно обучение, изкуствения интелект и инвестициите в модерна учебна среда във висшите училища по стандарт STEM.

Четвърто. Макроикономически и международни сравнителни изследвания върху златните резерви, балансовите позиции на централната банка, националните дефицити и здравеопазването в условия на множествени кризи. Теоретични и емпирични проучвания върху „икономиката в сянка“ и „бягството от данъка“.

Пето. Обосновка и апробиране на технология за изграждане на базирана върху фундаментален анализ годишна лихвена крива в България. Апробиране към българския капиталов

пазар на методика за оптимизация на капиталовата структура на българските публични компании.

В представената за рецензиране монография със заглавие „Финансовата децентрализация – крос анализ и емпирични свидетелства“ (2025 г., ISBN 978-619-7622-67-6), за обект на изследване е определена финансовата децентрализация в България, а за нейн предмет – установяването чрез крос анализ и емпирични свидетелства на актуалното състояние, проблеми и перспективи пред българските общини през призмата на отговорностите и правомощията на органите за местно самоуправление. За водеща теза в монографичния труд се определя финансовата децентрализация като многомерен процес със стратегически характер, съчетаващ делегиране на правомощия с ресурсната им обезпеченост за осигуряване изпълнението на постановките в Европейската харта за местно самоуправление, в среда на множествени кризи и перспективи, свързани с членството на страната в Шенгенското пространство и Евророната. Целта на разработката е да се изследва финансовата децентрализация в периода 2020-2025 г. като процес и моментно състояние, с отчитане влиянието на множествените кризи, изчерпването на източници на собствени приходи в общинските бюджети и перспективата за акумулиране на позитивни ефекти от членството на страната в Шенгенското пространство и приемането на България в Евророната. С проведеното изследване на качествените аспекти на процеса на фискална децентрализация са разкрити проблеми и изведени посоки решаването им.

Втората представена по конкурса монография е със заглавие „Фискална децентрализация и финансово управление на общините в България“ (2012 г., ISBN 978-954-23-0742-6) и с нея кандидатът е избран на академичната длъжност „професор“ по конкурс през 2012 г. на СА „Д. А. Ценов“. За обект на изследване в монографията се определя фискалната децентрализация в България, а за нейн предмет – инструментариумът за финансово управление и развитие на дълговия капацитет на общините като контрапункт на политиката на централизация на финансовите ресурси. Основната теза във втория монографичен труд е чрез мотивиране на процеси на фискална децентрализация и паралелно внедряване на техники и инструменти за многогодишно финансово управление и развитие на дълговия капацитет българските общини са в състояние да осигурят реално изпълнение на постановките в Европейската харта за местно самоуправление, свързани с обезпечаването на необходимите ресурси и средства за изпълнение на делегираните правомощия и отговорности. Целта на разработката е да се изследва процесът на фискална децентрализация в периода 2007–2011 г. и да се аргументират иновативни, многоцелеви инструменти за общинско финансово управление, осигуряващи дълговия капацитет и бюджетния процес в българските общини.

Представените монографичните трудове и публикации, и подготвените за тях резюмета са на изключително професионално и научно-дидактическо ниво. Техните качествени характеристики, безспорна дълбочина на анализа, методическа издръжаност, богатство от приноси и широки възможности за приложение в практиката са атестат за наличие на напълно подготвен, мотивиран и научно изграден кандидат по конкурса. От позицията си на рецензент с опит в десетки процедури в редица висши училища поставям подготвената от кандидата документация на едно от челните места в страната.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Всички представени по конкурса научни трудове и публикации, потвърждават личния принос на кандидата в тези публикации. Приемам изведените приноси и получени резултати, за личен принос, оригинално проучване и автентично научно съдържание. На базата на езиковата си подготовка и десетките проекти, кандидатът постига по данни от личния му профил в НАЦИД над 80 публикации, издадени на множество различни езици – английски, руски, турски, сръбски, румънски и украински. От рецензираните по конкурса общо 42 научни труда, над половината са на английски език, а 10 са публикувани в Scopus/Web of Science.

5. Критични забележки и препоръки

Нямам никакви критични забележки и препоръки към дейността на кандидата.

6. Лични впечатления

В личен план познавам гост-проф. д-р Андрей Захариев още от времето като млад учен и досега следя неговите публикации и участия в множество научни форуми в страната и в чужбина. Свидетелка съм на неговото последователно кариерно академично и научно израстване, и през годините съм оформила изцяло положителни професионални и лични впечатления за него. Като учен, изследовател и педагог гост-проф. д-р Андрей Захариев е сред най-ярките представители на своята академична генерация в страната. Неговата академична кариера е пример за подражание, с неговите творчески резултати и интернационалност, вкл. с получените международни признания като „Doctor Honoris Causa“ на Донецкия национален университет „Василий Стус“, гр. Виница, Украйна (2017 г.) и „Professor Honorificus“ на Университет „Артифекс“ в Букурещ, Румъния (2024 г.).

Свидетелка съм как в рамките на последните три поредни години – 2023 г., 2024 г. и 2025 г., гост-проф. д-р Андрей Захариев участва с научни доклади, вкл. пленарни, в трите Национални научно-практически конференции на тема „Дигитална трансформация на образовани-

ето – проблеми и решения“, организирани от Русенския университет „Ангел Кънчев“, гр. Русе, и печели три кристални приза за най-добри научни доклади, които са с безспорно високо качество.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гост-проф. д-р Андрей Захариев напълно отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във ВУЗФ. Депозираните по конкурса научни публикации съдържат безспорни научни и научно-приложни приноси. Всичко горепосочено ми дава основание да дам положителна оценка и с пълна убеденост да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури да изберат гост-професор д-р Андрей Боянов Захариев на академичната длъжност „професор“ по конкурса на ВУЗФ, обявен в ДВ, бр. 5/17.01.2025 г. по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“.

07.05.2025 г.

Изготвила становището:

(Проф. д-р Силвия Трифонова-Праматарова)